

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Felix Bilbao Aita Felix

*Morga, Bizkaia
(1932)*

Aurkibidea

Biografia

Morgako Ganbe auzoko Zugazagabekoa baserrikoa. Gurasoak ere morgarrak zituen. Bederatzi neba-arreba izan ziren. 1932. urtean jaio zen, zezeilaren (otsaila) 29an, bisurtea zen eta umorez dioen moduan, lau urterik behin baino ez ditu betetzen urteak. Eskola garaiko kontuak, orduko zigorrak eta olgetak kontatzen ditu grabazio honetan. Gerra denboran umea izan arren, ondo gogoan du etxetik zelan egin zuten alde oiloak gurdian hartuta eta orduen bizitako guztiak eta arriskuak. Kastrexanan egon ziren pare bat hilabetez. Euskara batuaren eta bizkaieraren irakaspenari buruzko hausnarketa bat ere egiten du. Mutikotan Arantzazura joan zen fraide izateko asmotan. Berbakera igartzen zaio pertsona ikasia eta jaso dela; izan ere, ez du bere herriko, Morgako, euskara egiten osotasunean.

Zintak

MOR-004

- **Proiektua:** Fondo partikularrak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Egiluz, Marisa
- **Data:** 1986-06-23
- **Iraupena:** 12 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Emalea:** Egiluz, Marisa

MOR-005

- **Proiektua:** IRALEren Bizkaiera Bilduma
- **Elkarrizketatzailea(k):** Atxa, Begoña - Aurre Azurmendi, Jon - Garcia, Luis Alberto - Larrea, Karmele - Uribe, Loli
- **Data:** 1986-05-22
- **Iraupena:** 52 min
- **Euskarria:** VHS Standard

Pasarteak

1. Ganben jaioa

- **Erref:** MOR-004/001
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:00:54
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Bere nortasun agirian Mungian jaio zela jarri arren, Morgako Ganbekoa da. Bere gurasoak ere Morgan jaiotakoak ziren eta Ganbe auzora ezkondu eta Zugazagabekoa baserrian bizi ziren.

2. Francoren eskolan giro gogorra

- **Erref:** MOR-004/002
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:00:54. **Bukatu:** 00:02:25
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Bere eskola denbora gerra girokoa zen. Maistra asko izan zituen; izan ere, denbora gutxi egiten zuten bertan. Giro gogorra zuten, helburua ez baitzen umea, irakastea baizik, gogor betiere. Askotan atzamarrak batu eta erregelarekin jotzen zituzten ikasi beharreko ez baldin bazuten jakiten. Franco zen denen agintari eta euskaraz egitearren eraztunarekin zigortzen zuten.

3. Umetako olgetak

- **Erref:** MOR-004/003
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:02:25. **Bukatu:** 00:03:59
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Eskolan zuten giroa gogorra izan arren, umeen arteko giroa ona zen. Beraien olgetak zeintzuk ziren aipatzen ditu: azpiren sartzekoa, ukabilka, txori kabitan, txirritxirriak batzen, txirringa... ez zuten behar askorik olgetako, edozegaz ziren zoriontsu.

4. Umeak ez ziren gerrako arriskuaz jabetzen

- **Erref:** MOR-004/004
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:03:59. **Bukatu:** 00:05:31
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra Zibila hasi zenean, bost urte zituen. 1932. urtean jaio zen, zezeilaren (otsaila) 29an, bisurtea zen eta umorez dioen moduan, lau urterik behin baino ez ditu betetzen urteak. Gerran etxe atzean zuten putzu batean ostendi (babesleku) bat egitea otu zitzaien gurasoei. Arrosarioa errezatzen egoten ziren bertan eta umeak ez ziren arriskuaz jabetzen, pozik begiratzen zien aireplanoei.

5. Gerran Kastrexana aldera ihesean

- **Erref:** MOR-004/005
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:05:31. **Bukatu:** 00:07:09
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Gerra garaian etxetik alde egin behar izan zuten. Aitak oiloak-eta hartu eta denak joan ziren galdi batean. Aizkora bat hartu eta oilo batzuei kokota ebaki zien. Zamudio aldera joan ziren Kastrexanara heldu aurretik. Kastrexanan, erreka ondoan, egon ziren bi hilabetez. Trenbide azpian babesten ziren, bonbak jausten hasten zirenean. San Ageda ermita ondoan bere osaba bat hil zen. Bilboko Areetan ere egon ziren, kale gorrian lotan.

6. Gerratik bueltan dena esku-bonba eta balaz beteta

- **Erref:** MOR-004/006
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:07:09. **Bukatu:** 00:08:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerrako administrazioa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gerran Kastrexana aldera joan ziren ihes eginda. Etxera etorri zirenean, behi bakarra ekarri zuten bueltan. Aitak Euskadiko diru zuriagaz saldu zituen gainontzekoak. Diru horrek gerraostean ez zuen baliorik. etxera ekarri zuen behi bakar hori ostikalaria zela du gogoan. Etxean zuten dena ostu zieten eta etxe ingurua esku-bonba eta balaz beteta egon zen. Bere anaiak bala horrek batu eta korta ondoko putzu batera bota zituen. Ez ziren arriskuaz jabetzen eta behin, Erramu Domeka arratsalde batean, esku-bonba batzuekin jolasten zebiltzala mutiko batzuk hil ziren Morgan.

7. Bizkaiera ala batua irakatsi Bizkaian?

- **Erref:** MOR-004/007
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:08:40. **Bukatu:** 00:12:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Bere ustez euskaldunek hizkuntza nazional bat behar dute, denek ulertuko duten hizkuntza nazional bat: euskara batua. Bizkaiko ikastetxeetan lehenengo eta behin bizkaiera irakatsi behar zaiela uste du, etxean eta kalean ez dutelako batuz egingo berba eta egingo duten bizkaiera hori ez delako egokia izango, txarto egingo dutelako. Ondorioz, hori euskararentzako kaltegarria da eta Bizkaiko euskara aberastu egingo luke.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-09-16

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com